

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та менеджменту освіти
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра психології освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри педагогіки
та менеджменту освіти
Геннадій Бесарабчук

_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри психології освіти
Тетяна ДУТКЕВИЧ

_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Історія*

спеціальності *032 Історія та археологія*

галузі знань *03 Гуманітарні науки*

мова навчання *українська*

2023-2024 навчальний рік

Розробники робочої програми: *О.В.Савицька, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології освіти*

О.В.Горбатюк, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом

Ухвалено на засіданні кафедри психології освіти

Протокол № ____ від _____ 2023 року

Ухвалено на засіданні кафедри педагогіки та управління навчальним закладом

Протокол № ____ від _____ 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми _____

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

Мета вивчення змістового модуля 1. «Загальна педагогіка» навчальної дисципліни «Загальна педагогіка і психологія» передбачає опанування студентами знань з теорії виховання та дидактики, формування у них системи педагогічних умінь, професійних якостей особистості, майстерності організації виховного процесу в навчальному закладі.

Метою вивчення змістового модуля 2. «Загальна психологія» освітнього компоненту «Загальна педагогіка і психологія» полягає у вивченні і засвоєнні здобувачами вищої освіти основних методологічних та теоретичних положень психологічної науки, оволодінні методами наукового дослідження психічних явищ.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	Денна форма навчання
Рік навчання	2
Семестр вивчення	4
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальний обсяг годин	90
Кількість годин навчальних занять	36
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	16
Самостійна та індивідуальна робота	54
Форма підсумкового контролю	залік

3. *Статус дисципліни.* Навчальна дисципліна належить до освітніх компонент професійної підготовки (обов'язкова).

4. *Передумови для вивчення дисципліни* Передумовами для вивчення дисципліни є знання шкільного курсу біології, вступ до спеціальності.

5. *Програмні компетентності навчання* навчальна дисципліна спрямована на формування таких компетентностей:

а) **загальних:** здатність бути критичним та самокритичним (ЗК 09); здатність працювати в команді (ЗК 10); здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 11); здатність планувати та управляти часом (ЗК 12); здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК 16); здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт (ЗК 18).

б) **спеціальних:** здатність на фаховому рівні застосовувати методи викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів (СК 13).

6. *Очікувані результати навчання з дисципліни:* застосовувати сучасні психолого-педагогічні технології та методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійснення різних видів педагогічної діяльності (ПРН 10); здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій та спільнот (ПРН 12); вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології (ПРН 14); створювати освітнє середовище, яке стимулює фізично рухову активність особистості та її організацію відповідно до вікової та психофізичної специфіки розвитку організму; практична орієнтація на ведення здорового способу життя (ПРН 19).

Здобувачі вищої освіти в результаті вивчення навчальної дисципліни повинні **знати:**

- категоріальний апарат педагогіки та основні педагогічні поняття;
- методи науково-педагогічних досліджень;
- структуру діяльності педагога в освітньому середовищі;

- основні компоненти змісту виховання;
- організаційні форми виховної роботи;
- основні психологічні терміни;
- розуміти природу та сутність психіки людини;
- розрізняти свідомі та несвідомі форми прояву психіки людини та знати їх основні особливості;
- сутність і специфіку психічного відображення дійсності;
- основні психологічні механізми, закономірності розвитку психіки та формування особистості, специфіку психологічних досліджень;
- основні соціально-психологічні характеристики та динаміку розвитку соціальних груп, вплив малих груп на становлення особистості;
- зміст, основні характеристики та умови розвитку когнітивної, регулятивної, афективної сфер особистості;
- індивідуально-типологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності) та можливості впливу на їх розвиток;
- зміст, структуру і види діяльності та поведінки як психологічних феноменів тощо;

вміти:

- визначати мету і конкретні завдання навчання і виховання у відповідності з рівнем вихованості;
- володіти методами і формами психолого-педагогічної діагностики, організації освітнього процесу та управління ним;
- організовувати масову, групову та індивідуальну роботу з учнями, а також з батьками учнів та громадськістю;
- аналізувати, переосмислювати, оцінювати різноманітні ідеї, теорії та концепції, що виникали в педагогічній літературі;
- пояснювати психологічний зміст та механізми становлення і розвитку різних форм прояву психіки (психічних процесів, станів і властивостей особистості, соціально-психологічних феноменів, свідомих і неусвідомлюваних психічних явищ);
- аналізувати психологічний зміст, структуру, психологічні механізми і умови розвитку особистості та окремих її складових;
- застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості тощо.
- визначати цілі та перспективи впливу і взаємодії з людьми і групами, стратегій і способів досягнення взаєморозуміння;
- організовувати власну творчу та комунікативну діяльність, конструювати власну діяльність і взаємодію з іншими людьми;
- вільно володіти одержаними знаннями, формулювати власні думки, робити аргументовані висновки, дискутувати;
- працювати з науковою літературою;
- вступати у наукові дискусії, демонструючи як наукові знання, так і власну позицію;

7. Методи навчання.

Лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (з використанням семінарів; ситуації з альтернативними варіантами розв'язання, форуми, круглі столи, дискусія, самостійна робота (презентація, тематичний кросворд) з використанням модульного об'єктноорієнтованого навчального середовища Moodle.

8. *Засоби діагностики результатів навчання.* тестові завдання поточного контролю, письмові самостійні роботи, есе, аналіз психологічних ситуацій, презентація результатів наукових досліджень студентів та виступи на наукових конференціях, виконання завдань

самостійної роботи та їх захист, завдання модульної контрольної роботи (в тестовій формі, зокрема, з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища), екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle) та ін.

9. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	разом	у тому числі		
		лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальна педагогіка				
Тема 1. Педагогіка як наука.	10	2	2	6
Тема 2. Розвиток, виховання і формування людської особистості.	9	2	2	5
Тема 3. Методи науково-педагогічних досліджень	8	2		6
Тема 4. Процес виховання та його зміст.	9	2	2	5
Тема 5. Процес навчання. Зміст освіти.	9	2	2	5
Разом за змістовий модуль 1	45	10	8	27
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Загальна психологія				
Тема 1. Предмет, задачі та методи сучасної психології	9	2	2	5
Тема 2. Діяльність та спілкування	9	2	2	5
Тема 3. Особистість та міжособистісні відносини	9	2	2	5
Тема 4. Психічні процеси	9	2	1	6
Тема 5. Індивідуально-типологічні властивості та психічні стани	9	2	1	6
Разом за змістовий модуль 2	45	10	8	27
Разом	90	20	16	54

10. *Форми поточного та підсумкового контролю.* Формами поточного контролю знань є *контроль під час практичних занять* (опитування, перевірка виконаного аналізу/самоаналізу особливостей окремих психічних, особистісних та соціально-психологічних явищ, обговорення розроблених здобувачами рекомендацій з розвитку окремих психічних феноменів та властивостей особистості учнів, саморозвитку, аналіз та обговорення висновків психодіагностики та самодіагностики, участь у групових бесідах, дискусіях, написання есе, підготовка презентацій, обговорення публікацій, аналіз психологічних

ситуацій, перевірка правильності розв'язання психологічних задач та завдань та ін.), виконання завдань самостійної роботи (самостійне опрацювання рекомендованої літератури, ведення термінологічного словника, самодіагностика властивостей особистості і психічних явищ, опис її результатів та ін.) та модульної контрольної роботи (виконання тестових завдань модульної контрольної роботи, зокрема, з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища).

Формою підсумкового контролю успішності навчання є залік.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється згідно з Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)

(https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKuf/view).

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам вищої освіти:

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
Змістовий модуль 1. Загальна педагогіка (50 балів)			100
Поточний контроль		Модульна контрольна робота	
30		20	
Змістовий модуль 2. Загальна психологія (50 балів)			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	
20	15	15	

Поточний контроль

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12. Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувачу вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, мовних фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання вправ і завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості вправи за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати мовні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати есе і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить психологічні та педагогічні поняття, категорії; формулює правила; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості мовних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки психологічної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні психологічні та педагогічні явища, процеси.

йни й)	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні педагогічні та психологічні явища, процеси.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Самостійна робота

Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем; самостійне вивчення окремих теоретичних тем навчальної дисципліни; підготовка до написання модульної контрольної роботи. Перевірку питань та завдань самостійної роботи, які здобувачі вищої освіти готують на практичні заняття, здійснює викладач, який їх проводить. Їх оцінювання є складником загальної оцінки, яка виставляється на практичному занятті.

Контроль за іншими видами самостійної роботи здійснює лектор на консультаціях.

Окрім того здобувачам вищої освіти пропонується виконати 3 творчі завдання, кожне з яких передбачає застосування теоретичних знань з психології у практичній діяльності історика. Оцінка за кожне завдання — 5 балів, зокрема:

- вміння добирати наукову інформацію та аналізувати її, ґрунтовність, повнота та логічність її викладу — 2 бал;
- самостійність та оригінальність способів вирішення прикладних проблем і психологічних задач професійної діяльності — 2 бал;
- вміння презентувати результати власних теоретико-емпіричних досліджень, оформлення текстової інформації, креативність та оригінальність представлення звіту про виконане завдання — 1 бал.

За самостійну роботу з психології здобувач вищої освіти може отримати до 15 балів. При отриманні менше 9 балів самостійна робота з психології вважається не виконаною і здобувач вищої освіти отримує можливість її перескладати.

Модульна контрольна робота

З дисципліни передбачено написання 2-х модульних контрольних робіт: із загальної педагогіки та загальної психології

Здобувачі вищої освіти повинні виконати із загальної психології одну 45-хв роботу, яка оцінюється за 15-ти бальною шкалою.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи (менше 8,5 балів), а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота із загальної психології складається з 30 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 0,5 бали.

Отже, за контрольну роботу з загальної психології здобувач вищої освіти може отримати до 15 балів.

При отриманні 8,5 і менше балів модульна контрольна робота вважається невиконаною і здобувач вищої освіти отримує можливість її перескладати.

Здобувачі вищої освіти повинні виконати із загальної педагогіки одну 30-хв роботу, яка оцінюється за 20-ти бальною шкалою.

Модульна контрольна робота із загальної педагогіки складається з 35 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 0,6 бали.

Отже, за контрольну роботу з загальної педагогіки здобувач вищої освіти може отримати до 20 балів.

При отриманні 12 і менше балів модульна контрольна робота вважається невиконаною і здобувач вищої освіти отримує можливість її перескладати.

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти. У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (Порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка), зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

У неформальній освіті:

— закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);

— підготовка конкурсної наукової роботи, тематика якої відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);

— призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, тематика якої відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В інформальній освіті:

— наявність наукової публікації, тематика якої відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння студентом певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	

34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	незадовільно
------------	---	--------------

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок))	10	відмінно	зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	25	добре	
75-81	C	Добре (у цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	30		
67-74	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	25	задовільно	
60-66	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	10		
35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)			

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Загальна педагогіка та психологія»

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок студента на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації студентом поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них.

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компонента та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету.

Здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену, отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки.

Ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії, яку створюють за розпорядженням декана факультету.

За неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачу вищої освіти не присвоюють.

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Викладання навчальної дисципліни не потребує спеціального матеріально-технічного та / або інформаційного / програмного забезпечення крім загальнонавчаних програм і операційних систем, однак можливе використання мультимедійного проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для супроводу лекційних занять, можливе також використання мобільних пристроїв (мобільний телефон та планшет) з підключенням до Інтернету для виконання завдань самостійної роботи, проходження тестування (поточний та модульний контроль). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

14. Список рекомендованої літератури

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Основна:

1. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І.Б. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта», Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник . 3-тє видання, перероблене та доповнене. Київ: Ліра-К, 2016. 608 с.
3. Михалюк А. М. Педагогіка : інтерактивний контент. Навчально- методичний посібник. Київ : Видавництво «Каравела», 2023. 244с
4. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – Вид. 3-тє, перероб. І доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2020. – 168с.
5. Сікорський П. І. Нова педагогіка : підручник, Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. – 540с.
6. Анєнкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка : модульний курс [Текст]. Навчальний посібник / І. П. Анєнкова, М. А. Байдан, О. А. Горчакова, В. М. Руссол : – Львів : «Новий Світ – 2000», 2022. – 567[1]с.

7. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки [текст] : навч. посіб. – К.: «Центр учбової літератури», 2021. – 316с.

Допоміжна:

1. Коломоєць С., Петков С., Притула Р. Патріотичне виховання: теорія і практика / автори та укладачі: Коломоєць С., Петков С., Притула О. – Київ:, Видавничий дім «Професіонал», 2021. – 224с.

2. Гущина Н. І. Нова українська школа : організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу : навч.-метод. посіб. / Н. І. Гущина , Т. Г. Орлова, Л. Г. Кондратова. – К. Видавничий дім «Освіта», 2021. – 160с.

3. Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / [автори-укладачі: О. М. Дутко, О. В. Горбатюк, І. Ю. Лебідь, С. В. Поліщук, В. В. Федорчук; за заг. ред. В. В. Федорчук]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 275 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://osvita.ua> Освітній портал "Освіта.UA".

2. <http://ukped.com> Українська педагогіка.

3. <http://www.intellect-invest.org.ua> Портал сучасних педагогічних ресурсів.

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Основна

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.

2. Сергієнкова О. В. Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 296 с.

3. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.

4. Савчин Мирослав Загальна психологія: підручник. Київ: ВЦ:Академія, 2018, 2020. 344 с.

5. Скрипченко О. В., Долинська Л. В. Загальна психологія : підручник. Київ : Каравела, 2017. 464 с.

Допоміжна

1. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2020. 418 с.

2. Психологічна енциклопедія. / автор-упорядник О. М. Степанов. Київ : «Академвидав», 2006. 424 с.

3. Саморегуляція психоемоційних станів студентів в ситуації іспиту (методичні рекомендації для студентів денної та заочної форми навчання): укладач Савицька О.В. Київ: КНТ, 2022. 72 с.

Інтернетні ресурси

www.psylib.kiev.ua – психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури

www.lib.com.ua – електронна бібліотека

www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. Вернадського

<http://nplu.org/> – Національна парламентська бібліотека України

<http://www.loc.gov> – Бібліотека конгресу США (Library of Congress)

<http://www.harvard.edu/museums> – Бібліотека Гарвардського університету (США)

<http://ispp.org.ua/elektronna-biblioteka/> — електронна бібліотека Інституту

соціальної та політичної психології Академії педагогічних наук України
<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/> — репозитарій Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка